

MASSA INTERROGANTS PER A UNA SETMANA DE POR

Els punts foscos de la guerra mediterrània



Massa esdeveniments estranys s'han donat cita en els dies en què l'aviació nord-americana bombardejava Líbia, la Jamairiya responia llançant dos míssils sobre Itàlia i la Mediterrània vivia la darrera —per ara— guerra de la seua accidentada història.

Vicent Partal

Era la matinada del dia quinze d'abril. Assegut en el seu despatx del portaavions America, l'almirall Frank Kelso, cap de la VI Flota EUA, esperava el moment en què els bombarders F-111, provinents de les bases britàniques de Lakenheath i Upper Heyford, travessarien l'estret de Gibraltar, després de rodejar la costa occidental europea. En aquell moment havia d'ordenar l'envolament dels seus Intruder A-6 i A-7 i dels caces F-14 i F-18, estacionats en el Coral Sea i en el mateix America.

L'operació *Canó Daurat* estava en marxa. L'objectiu: destruir instal·lacions militars líbies i intentar assassinar el líder de la revolució verda Muammar El Gaddafi. Començava,

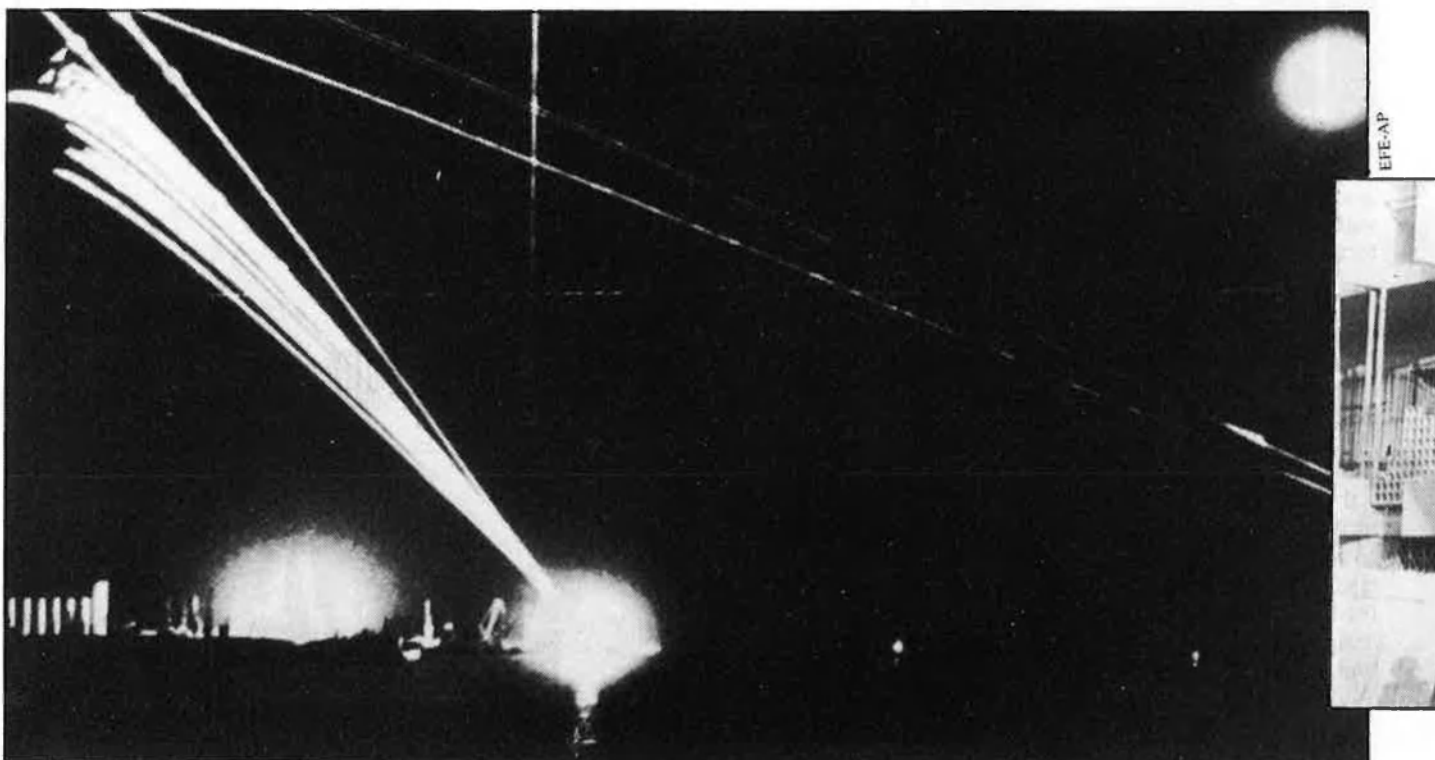
així, l'operació militar de més envergadura realitzada pels Estats Units des del final de la guerra del Vietnam. Una operació planificada des de molts mesos abans i que només demanava una excusa, la que oferí el dia cinc d'abril l'exposició d'una bomba a la discoteca La Belle, de Berlín occidental.

La discoteca, freqüentada per militars nord-americans, resultà destruïda després de la col·locació de cinc quilos d'explosius que acabaren amb la vida d'un soldat ianqui i d'una dona turca. Quaranta-quatre soldats més resultaren amb ferides, algunes greus. I, immediatament, Washington començà a parlar de la implicació líbia en l'atemptat.

Primerament, va ser la CIA la que afirmà tenir-ne proves; posteriorment, els desprestigiats serveis secrets

alemanys i, finalment, la misteriosa NSA, la qual afirma posseir-ne d'indiscutibles. Concretament, un cablegrama adreçat a l'Oficina Popular Líbia a Berlín. Aquest havia estat interceptat l'endemà del bombardeig del passat 25 de març i, segons la NSA (Agència Nacional de Seguretat), ordenava l'inici d'una escalada de represàlies contra indrets nord-americans o freqüentats per ciutadans d'aquesta nacionalitat a Europa Occidental. La NSA és l'agència més secreta de totes les del govern dels Estats Units. Tant que s'ignora quin pressupost mou i quanta gent hi treballa, tot i que es baralla una xifra de seixanta-cinc mil persones, la gran majoria dedicats a desxifrar missatges radiofònics.

Segons el setmanari *Newsweek*, que citava fonts pròximes a la CIA, la llis-



EFE-AP

ta dels atemptats podria haver estat coneguda de bestreta i en serien trenta-cinc. Fonts oficials de l'exèrcit nord-americà reconegueren que els havia arribat la notícia de l'atemptat de Berlín «amb dies d'antelació», però que, per un error burocràtic, els seus soldats no havien estat advertits d'aquesta possibilitat. També indicaven que les característiques eren similars a les de l'atemptat contra el restaurant El Descanso, pròxim a Madrid, i atribuir, també, a grups palestins o libis.

Als pocs dies, però, el ministre espanyol d'Afers Exteriors desmentia que la hipòtesi de l'autoria àrab de l'atemptat de Madrid fos certa o demostrada. ¿Com sabien amb dies d'antelació els serveis secrets americans l'atemptat contra la discoteca berlinesa? ¿El coneixien en realitat o feren veure com que ho sabien per salvaguardar la seua fama? ¿Si ho sabien, com cometeren l'error burocràtic de no avisar a temps els seus homes?

Una batalla ben planificada

La revista americana *Time* s'encarregà de revelar una altra de les peces mestres de l'operació: el pla havia estat preparat, almenys, des del mes de juliol de l'any passat. I amb tota meticulositat.

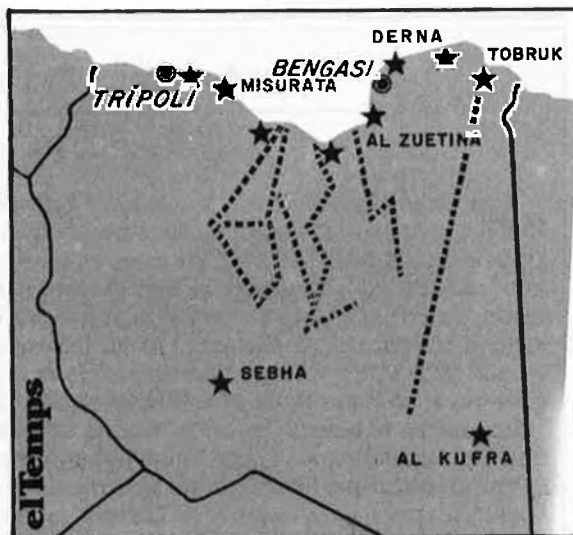
El retard en l'aplicació havia produït per dos factors bàsics: l'escàs entusiasme mostrat pels aliats europeus i la negativa del president egipci Hosni Mubarak a córrer amb la primera part. Perquè, en realitat, el pla preveia com a inici de les operacions una invasió del país de Gaddafi per les tropes egípcies estacionades des de fa mesos en la frontera amb la Jamairi-

ya. La tensió entre els dos estats àrabs havia augmentat perillosament els darrers mesos i el Caire havia disposat les seues millors divisions en la línia fronterera amb Líbia.

Però Egipte no podia córrer amb el risc d'enviar un altre estat àrab sense haver rentat encara la greu bufetada que representà la signatura dels acords de Camp David. Els conflictes interns amb la policia, conflicte que comptà amb un fort component polític integrista i favorable al règim libi, aconsellaren definitivament Mubarak a no participar en la maniobra i deixar-la en mans dels Estats Units.

La informació, revelada a mitjan març per *The Washington Post*, especificava que l'almirall John Poindexter, avui conseller nacional de Seguretat, havia estat l'encarregat de viatjar al Caire per intentar convèncer el president egipci.

La meticulositat de l'operació quedà finalment demostrada amb un afer que oportunament passà lleugerament desapercebut: Fa unes setmanes, vaixells de guerra nord-americans violaren —en una operació sorprenent— aigües territorials soviètiques a Crimea. L'URSS tot just si realitzà una tímida protesta diplomàtica, mentre les cancelleries occidentals no s'explicaven el sentit d'aquella acció. Fou aquest sentit el que revelà el portaveu presidencial Larry Speaks durant la conferència de premsa que seguí el bombardeig americà sobre Trípoli. Speaks vingué a dir que l'atac

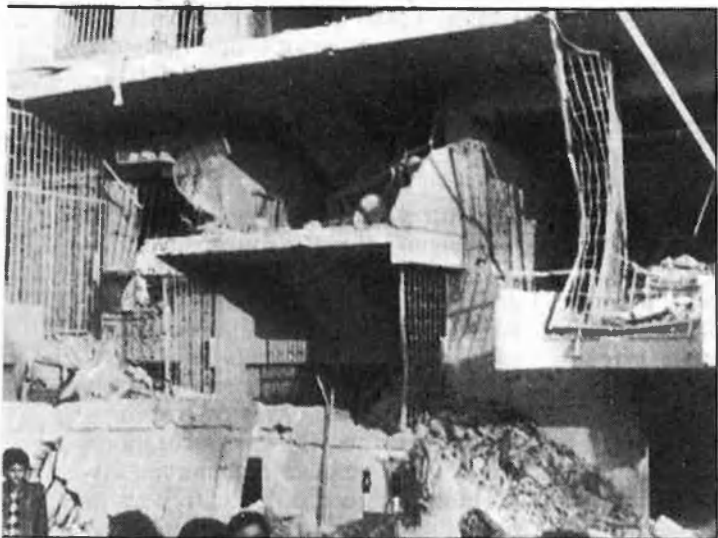


★ Bases militars. - - - - Oleoductes.

amb míssils libi de la setmana santa havia estat una «agressió desproporcionada» contra la flota EUA, ja que ni l'URSS havia reaccionat d'una manera «tan salvatge» davant l'entrada de vaixells de guerra EUA en les seues aigües.

¿Era prevista aquella violació del mar territorial soviètic com a preparació de les maniobres davant Líbia? ¿Per què l'URSS hi reaccionà tan tèbiament? ¿Si l'operació era planificada de mesos arrere, per què s'abusà tant de l'atemptat de Berlín? ¿Quin fou el motiu definitiu que apartà els egipcis de la possible guerra? ¿Simple casualitat o la revolta de la policia esclatà en el moment més oportú?

El president israelià Simon Peres havia afirmat aquells mateixos dies que, en realitat, Síria estava molt més complicada en l'anomenat terrorisme àrab que no la mateixa Líbia. Síria, en canvi, compta amb l'aliança molt més estreta de l'URSS, que no es que-



A l'esquerra, bateries antiaèries a Trípoli la nit del bombardeig. A la dreta, ambaixada francesa en aquesta ciutat, ensorrada, i el trasllat d'una víctima.

Bufetada a Europa

Ernest Udina

«Ha estat una bufetada a Europa», ha dit la presidència holandesa del Consell de la Comunitat Europea, fent referència a l'atac dels Estats Units contra Líbia. Sobretot, ha estat un càstig a Gaddafi, que s'orgulleix públicament del seu suport al terrorisme internacional. Ha estat, però, també un avís a la Unió Soviètica: la potència rival vol demostrar que ja ha superat la síndrome de Vietnam i les vacil·lacions de Carter. I ha estat també una bufetada a Europa, que es podria considerar merescuda si no hagués hagut víctimes civils, donades les vacil·lacions de la CEE.

En síntesi, la reacció europea, tret de Gran Bretanya, que demostrà de nou que la fidelitat als Estats Units pot més que la seva identitat europea, és que el terrorisme internacional és certament, en bona part, propiciat per Gaddafi, però que la resposta de Reagan és, no solament desproporcionada, sinó l'endegament d'un ascendent escalada que farà entrar el vell continent en una situació bèl·lica i que, a més, no aturarà el terrorisme internacional.

Europa ha fet un poc de camí amb les mesures policials i no ha aconseguit quasi res en la negociació del conflicte de l'Orient Mitjà. En el seu terreny, ha anat fracassant. Per a Reagan, el terreny dels Estats Units és, en canvi, la pura i simple força, que li és rendible a curt termini, però que assumeix tant els atacants, Líbia i el àrabs, com els aliats, la CEE, en una consternació i una incomprensió de les quals es poden derivar uns resultats avui encara imprevisibles.

Evidentment, les conseqüències polítiques d'aquesta decisió són molt greus per a Europa, «que ha fet el ridícul», segons es diu en mitjans de l'OTAN. Tant de bo que d'aquest ridícul brolli una nova força, la de potenciar la unitat europea. Com ha dit recentment l'ex-ministre francès Rocard a Madrid, «o arreglem això de la unitat europea o Europa serà una colònia d'ací a quaranta anys». No cal esperar tant. Ara s'ha mostrat que és ja una colònia i que, per sobreviure, necessita fer valer el seus drets davant el gran aliat. □

daria tan quieta davant una agressió EUA contra Damasc. ¿Saben això també els governants nord-americans, tan íntimament lligats als israelians? ¿Per què, doncs, no adreçaren les seues municions contra Síria? ¿Saben que l'URSS reaccionaria de distinta manera en un cas o en un altre? ¿És cert, en qualsevol cas, el rumor que l'URSS coneixia amb antelació l'atac americà contra Líbia?

Per a Moscou, l'agressió de la VI Flota té un indubtable sentit propagandístic al seu favor: fer créixer l'antiamericanisme al món àrab i a Europa, i demostrar el sentit de la mesura i la prudència dels nous dirigents del Kremlin. Les relacions entre aquests i el líder libí, malgrat tot, mai no han estat marcades per una confiança absoluta. Els dirigents soviètics encara no han aconseguit de Gaddafi una base estable per a la V Esquadra, avui reclosa a Lartaka i Tartus, a Síria.

Després de la destrucció de diverses instal·lacions militars d'origen soviètic, s'ha rumorejat intensament en la premsa occidental sobre un pacte en-

tre Gaddafi i Gorbatsxev, mitjançant el qual les reparacions anirien acompanyades de facilitats militars. També es deia que el coronel libí havia entès amargament que, si al seu país hi hagués bases soviètiques, els nord-americans no haurien atacat amb tanta impunitat. ¿Interessava propagandísticament l'URSS l'atac nord-americà? ¿Li venia bé a l'hora d'aconseguir una base estable a Líbia? ¿O simplement Gorbatsxev féu gala d'una prudència i un seny contrastables amb l'atreviment i la inconsciència de Ronald Reagan?

L'atac

En qualsevol dels casos, el moment de la guerra —encara no declarada formalment, per cert— arribà la matinalada del dia 15, quan a les dues hores del meridià Greenwich (set del vespre, hora de Washington) les distintes esquadres d'avions de la força aèria i els marines descarregaren durant quinze minuts les seues bombes en cinc blancs distintes: els quarters d'Azizyah i Jamairiyia, el port de Sidi Bilal, la

secció militar de l'aeroport de Trípoli i la base militar de Benina. En el mateix instant en què l'atac començava i un alt funcionari del Departament d'Estat nord-americà telefonava a l'ambaixada soviètica a Washington per informar del que estava passant. No semblen confirmats els rumors que apunten que fou usat el famós telèfon roig (en realitat, un aparell de tèlex), establert entre el Kremlin i la Casa Blanca per a consultes d'urgència.

Les primeres preguntes caurien en allau sobre les cancelleries i les redaccions dels periòdics. ¿D'on venien els avions?, ¿s'havien utilitzat bases americanes a Europa?, ¿havia mort Gaddafi en el bombardeig?

Les respostes arribaren, en canvi, a poc a poc. Però, quan foren conegudes, desvelaren noves qüestions. Els F-111 havien recorregut 2.800 milles nàutiques vorejant Europa sense travessar els espais aeris francès, espanyol o italià. Havien viatjat escortats per tota una flota d'avions-cisterna que els reaprovisionaren en vol quatre vegades, a l'anada, i dues —pel pes inferior dels aparells una vegada descarregades les bombes—, a la tornada. Malgrat això s'ha dit, en fonts pròximes al Partit Comunista d'Aragó, que des de la base de Saragossa van eixir aquella nit avions-cisterna, segurament per cedir carburant als F-111. El ministre Serra ho desmentia davant la Comissió del Congrés el dia 17, com també desmentia l'ús per a l'operació d'instal·lacions espanyoles de telecomunicacions. Afirmava ignorar, tanmateix, si havien estat usades les instal·lacions nord-americanes en l'Estat espanyol. No va ser, però, una sola la contradicció o el dubte expressats pels ministres del rei Joan Carles. L'afer més escandalós: l'entrevista secreta entre Felipe González i Vernon Walters de dissabte dia 12.

Entrevistes secretes, secrets d'estat

L'entrevista entre l'enviat especial de Reagan i el president espanyol tingué lloc a La Moncloa, enmig d'un gran secret, guardat —segons González— a petició de l'enviat nord-americà. ¿Per què, doncs, foren fetes públiques les restants entrevistes amb els caps de govern d'altres països europeus? ¿I per què González acceptà de mantenir el secret en un tema tan important? La notícia de l'entrevista es féu pública als dos dies, acompanyada d'una declaració de George Shultz, en la qual afirmava que González co-

neixia tots els punt de l'operació i que, inclús, el president Reagan li havia telefonat, prèviament a la reunió. És impensable que Walters demanàs permís per travessar territori espanyol sense explicar quina classe d'acció pensava portar a cap. ¿Per què callà aquestes informacions González? ¿Perquè aparentà no saber-les quan declarà que se n'havia assabentat a través d'un tèlex d'agència? ¿Com no s'adonà que el president italià Bettino Craxi contaria —com ho féu— que a les 12 de la nit González li telefonà per dir-li que avions EUA creuaven Gibraltar camí de Líbia?

Precisament, aquest pas de l'estret seria un dels dubtes més polèmics de l'operació. ¿Travessaren o no espai aeri espanyol? ¿Si no ho feren, entren pel Marroc —aliat de Líbia? ¿I si els espanyols detectaren una formació d'avions entrant o tocant espai aeri espanyol, com és que no van eixir a interceptar-los i identificar-los, tal com és norma? ¿Sabien, per això, quina n'era la missió?

El vol d'Ibèria Madrid-Trípoli que havia d'eixir aquella nit fou curiosament suspès, «per raons tècniques», segons la companyia Ibèria. A les nou del matí del dia setze, seria retardat durant hores, coincidint amb un dels

no demostrats bombardeigs, el vol Madrid-Barcelona-Atenes-Istanbul. Ibèria és una companyia de l'estat espanyol. ¿Pura coincidència o coneixement del que havia de passar? Hi ha vegades en què raons tècniques són, literalment, providencials.

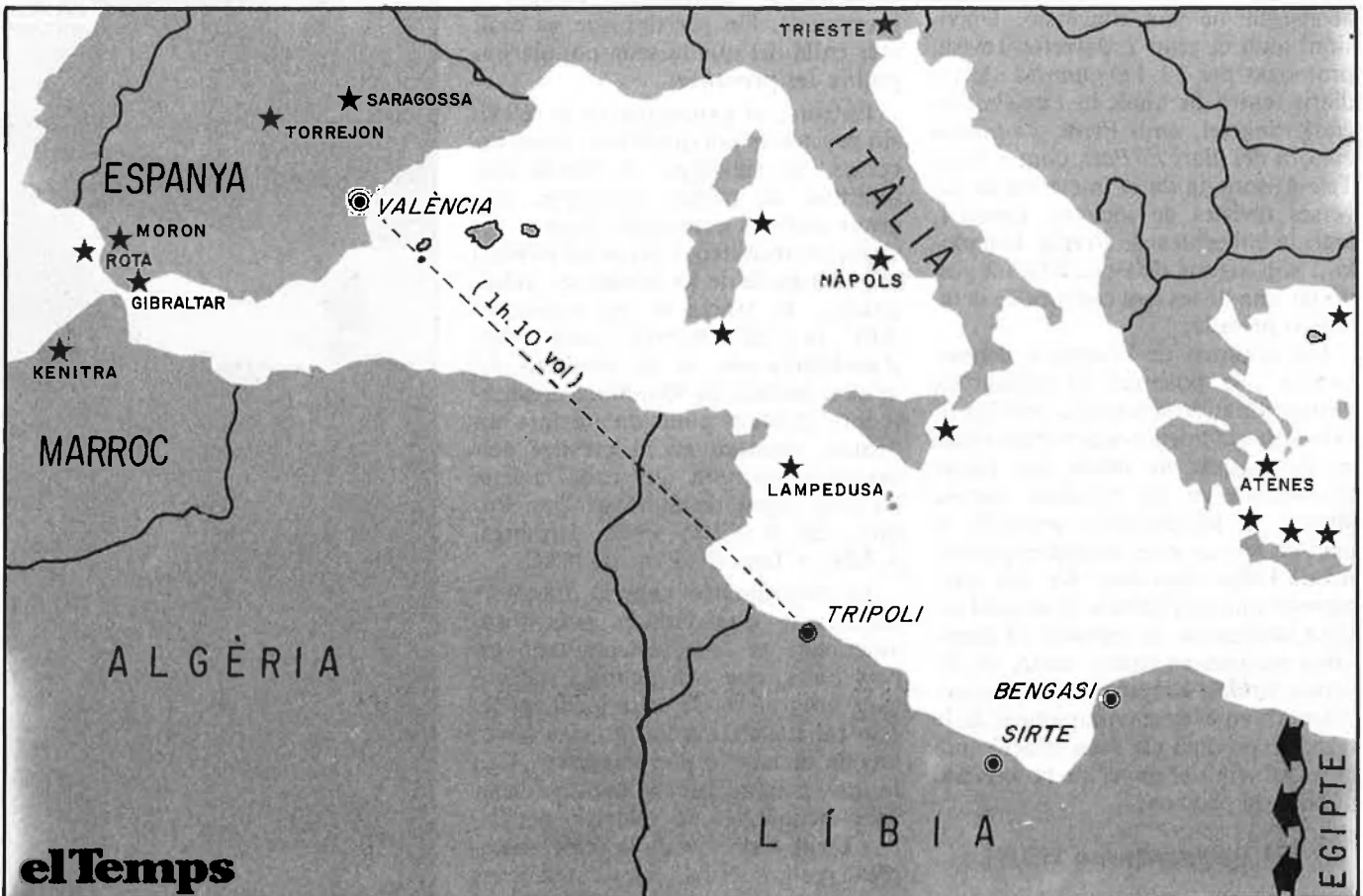
Els últims —que no finals— interrogants de la batalla mediterrània començaren a acumular-se frenèticament en un dia en què les ràdios no cessaren d'informar a una atemorida població de totes les ribes del mar nostre. Un avió F-111 aterrava en la base de Rota i, oficialment, no provenia de la batalla de Trípoli. ¿D'on, doncs?, ¿què feia un bombarder com aquell perdut pels envolts de Gibraltar? Abans d'aterrar, la càrrega de bombes que transportava fou llançada al mar, ¿per voluntat del pilot? ¿exigència espanyola? ¿o, en realitat, no portava tal càrrega i aquesta informació innocent era una tapadora per amagar que havia participat en el bombardeig?

Poc després d'aquest aterratge d'emergència, els habitants de l'illa italiana de Lampedusa rebien a pocs metres del seu port l'impacte de dos míssils SCUD terra-terra, llançats presumiblement des de territori libi. La confusió i el pànic a Itàlia foren

total durant unes hores. ¿Com havien arribat allí? ¿Com havien traspassat l'atapeïda barrera electrònica de la VI Flota? Més tard es descobriria que havia estat desviat per un satèl·lit EUA. ¿I no pogué desviar-lo més lluny de l'illa italiana? ¿O potser —com insinuaven a Roma cercles pacifistes— era allò exactament el que convenia perquè la reàcia Itàlia es sumàs sense por a l'atac contra Líbia?

Durant dos dies, els periòdics i les emissores de televisió, encapçalats per la totpoderosa CBS, anunciaven la mort de Gaddafi. Al final, el líder libi aparegué i, també, les represàlies: un diplomàtic americà mort a Jartum i tres britànics a Beirut marcaren l'inici del que pot ser un calvari inacabable.

I amb ells aparegué l'últim punt fosc. ¿Realment serveix d'alguna cosa una agressió tan desproporcionada contra Líbia? L'única resposta clara és que serví per fer passar una mala nit a tots —o a quasi tots— els habitants de la Mediterrània. Els F-111, com el que il·lustra la portada d'aquest número d'EL TEMPS, no només descarregaren bombes i mort sobre Trípoli i Bengasi. També descarregaren por en una zona del món que no pot suportar amb facilitat tensions tan elevades.



➤ Projecte d'invasió des d'Egipte. ★ Base nord-americana.